Natuurlijk

Schone lucht, schone bodem en schoon water

Verkiezingsprogramma D66 Drenthe 2023 – 2027

D66 drenthe

Inhoudsopgave

Voorwoord lijsttrekker Anry Kleine Deters **03**

De vijf richtingwijzers **05**

Drenthe over 100 jaar: een vergezicht **06**

Klimaat: natuur, landbouw en water **07**
Natuur 07
Landbouw 08
Water 08
Concreet: Hoe wil D66 Drenthe vooruit? 09

Economie: energie, circulair en sociaal impact ondernemen en vrijetijdseconomie **10**
Energie 10
Circulair en sociaal impact ondernemen 11
Vrijetijdseconomie 12
Concreet: Hoe wil D66 Drenthe vooruit? 12

Leefomgeving: wonen en bereikbaarheid, kunst en cultuur, samenspraak en kansengelijkheid **13**
Wonen en bereikbaarheid 13
Kunst en cultuur 14
Samenspraak en kansengelijkheid 15
Financiën 15
Concreet: Hoe wil D66 Drenthe vooruit? 16

Voorwoord

Beste lezer,

Natuurlijk

Natuurlijk Drenthe
Drenthe, een provincie met schone lucht, schone bodem én schoon water.

Stop stilstand. Stem vooruit!

D66 wil een provincie zijn waar aan de toekomst wordt gewerkt. De keuzes die we nu maken bepalen onze toekomst. Wij zetten ons in voor een provincie die keuzes durft te maken.

D66 wil met dit programma onze toekomstvisie presenteren vanuit de noodzaak een betere balans tot stand te brengen tussen economische en sociale ontwikkeling en de grenzen die daaraan worden gesteld door de urgentie van de klimaatproblematiek en het verhogen van de kwaliteit van natuur, lucht, bodem en water.

Drenthe verdient een gastvrije samenleving waar welzijn belangrijker is dan welvaart.
Waar hergebruik en synergie betekenis hebben als het gaat om economie en leefomgeving. D66 wil dan ook inzetten op beleid en regelingen die bijdragen aan een kringloopeconomie. We willen samenhang tussen stad en platteland en tussen natuur en landbouw.

Drenthe verdient een progressieve, realistische partij die verbindt en versterkt. Samen met inwoners, organisaties en bedrijven willen we ons inzetten voor een provincie met schone lucht, een schone bodem en schoon water.

In dit verkiezingsprogramma vind je – met dank aan de inbreng van veel van onze leden – onze visie en koers voor de komende vier jaren. Politiek is keuzes maken voor de toekomst. Daar gaan we voor!

Stop stilstand. Stem vooruit!

Anry Kleine Deters,
Lijsttrekker D66 Drenthe.

Schone lucht, schone bodem en schoon water

De vijf richtingwijzers

De uitgangspunten van D66 zijn vastgelegd in vijf ‘richtingwijzers’. Deze zijn geen dogmatische waarheden, maar geven richting aan het denken en de ideevorming binnen D66. Ook voor D66 Drenthe vormen deze vijf richtingwijzers de uitgangspunten van waaruit wij onze standpunten bepalen.

Vertrouw op de eigen kracht van mensen
Wij vertrouwen op de eigen kracht en ontwikkeling van mensen. Daarom zien we de toekomst ook met optimisme tegemoet. Mensen zijn zo creatief dat ze steeds opnieuw zelf oplossingen vinden. Wij willen dat de overheid deze kracht, vindingrijkheid en creativiteit van mensen ondersteunt en ruimte geeft. De sleutel voor verandering ligt bij mensen zelf en wij willen dat de overheid daarbij aansluit. Wat mensen voor zichzelf en anderen kunnen doen is veel belangrijker en effectiever dan wat de overheid kan doen.

Streef naar een duurzame en harmonieuze samenleving
Wij willen de wereld om ons heen tegemoet treden met respect en mededogen. Dat geldt voor de mensen om ons heen en voor onze omgeving. De aarde is niet van ons en is dus geen gebruiksartikel. We willen stoppen met het uitputten en vervuilen van onze leefomgeving. We willen dat in de discussie over natuur en milieu niet het behoud, maar de aantasting van natuur en milieu beargumenteerd wordt.

Denk en handel internationaal
Samenlevingen zijn op steeds meer verschillende manieren met elkaar verbonden. Wij staan open voor de gehele wereld en sluiten niemand uit. Bij alles wat we doen, vragen we ons steeds af welke effecten dat heeft op anderen in deze wereld. Wij onderkennen dat Europa steeds meer ons binnenland wordt. Internationale samenwerking en economische vooruitgang zijn sleutels naar een wereld met minder oorlog en conflicten. Daarbij handelen we steeds pragmatisch, nuchter en op basis van feiten.

Beloon prestatie en deel de welvaart
Mensen zijn niet gelijk, maar wel gelijkwaardig. Mensen zijn verschillend en wij willen dat de overheid ruimte laat voor die verschillen. Wij streven naar economische zelfstandigheid voor zoveel mogelijk mensen en vinden dat mensen die uitmuntend presteren daarvoor een beloning verdienen. Wij willen een dynamische, open samenleving waarin iedereen ruimte krijgt om zijn eigen beslissingen te nemen en iedereen zich op zijn eigen manier kan ontwikkelen.
Wij vinden het vanzelfsprekend om welvaart met elkaar te delen. We willen dat zoveel mogelijk mensen meedoen in het maatschappelijk en economisch proces, want daar worden we allemaal beter van. Voor mensen die zichzelf niet kunnen redden dragen we een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Koester de grondrechten en gedeelde waarden
De fundamentele waarden van onze samenleving zijn vrijheid voor en gelijkwaardigheid van ieder mens, ongeacht opvattingen, geloof, seksuele geaardheid, gerichtheid of herkomst.
Lichamelijke integriteit, geweldloze oplossing van belangenconflicten en respectvol gehanteerde vrijheid van meningsvorming en -uiting, inclusief respect voor onze democratische rechtsstaat, zijn voor onze centrale waarden. Die waarden zijn universeel en zonder meer bovengeschikt. Wij beschermen de grondrechten van onszelf en van anderen.

Drenthe over 100 jaar: een vergezicht

Nederland staat voor grote opgaven: de energietransitie, verduurzaming van de landbouw, herstel van de biodiversiteit, verstedelijking en klimaatadaptatie. Al deze opgaven hebben gevolgen voor de ruimtelijke inrichting van ons land. Ook Drenthe zal er over honderd jaar anders uit zien.
Grote veranderingen zijn nodig om ons voor te bereiden op een stijgende zeespiegel, perioden van extreme weersomstandigheden, een toenemende vraag naar voedsel en de noodzaak om de uitstoot van
broeikasgassen terug te dringen.

D66 Drenthe heeft zich laten inspireren door een ontwerpstudie van *Wageningen University & Research:*
'Een natuurlijkere toekomst voor Nederland in 2120'[1].
Hierbij wordt de natuur niet meer als obstakel gezien maar als partner waarmee een samenwerking wordt aangegaan. Over honderd jaar kan Nederland een fraaie mix zijn van groene steden, robuuste natuur en duurzame landbouw. Met de politieke keuzes die we nu maken werken we toe naar dit vergezicht.

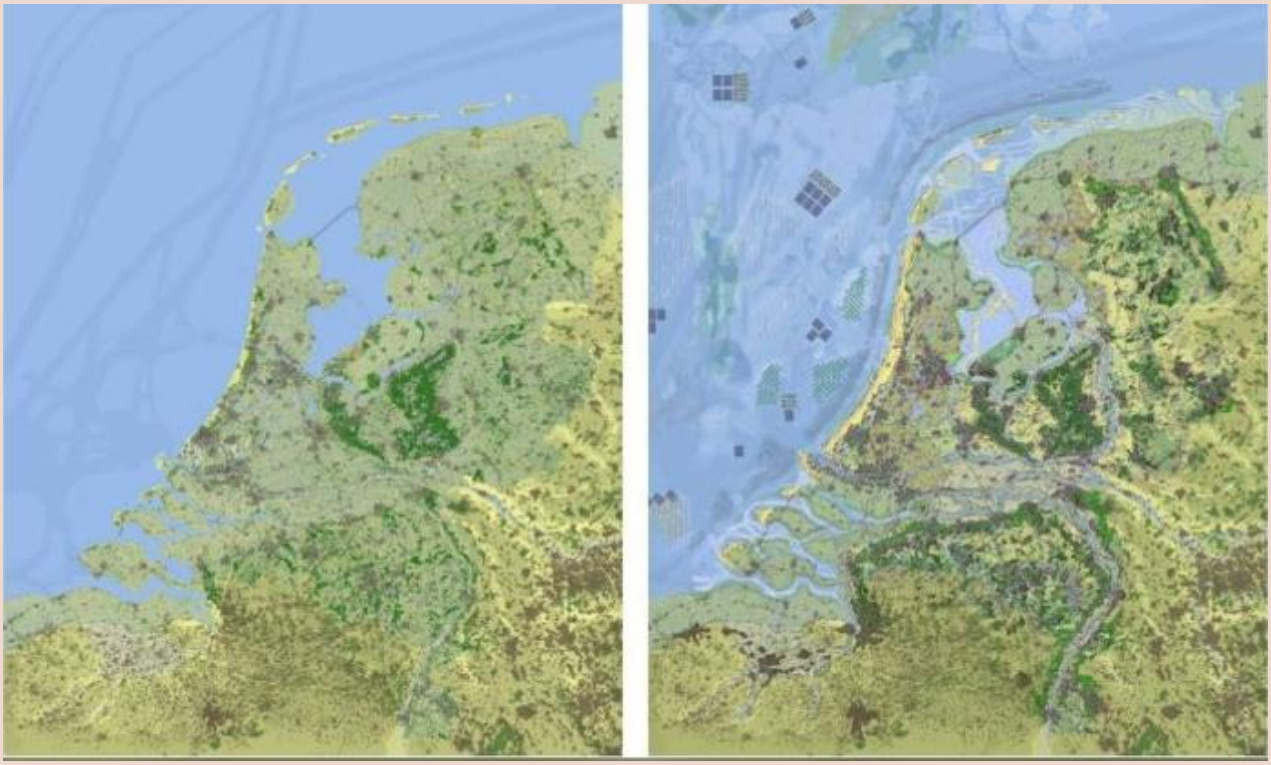

2020 2120

[1] [1] Wageningen University & Research: 'Een natuurlijkere toekomst voor Nederland in 2120'
https://www.wur.nl/nl/show/Een-natuurlijkere-toekomst-voor-Nederland-in-2120.htm

Klimaat: natuur, landbouw en water

Schone lucht, een schone bodem én schoon water.
De klimaatverandering zal de komende jaren grote consequenties hebben voor het beleid op het gebied van natuur, landbouw en water. Deze consequenties vragen een integrale oplossing, waarbij we rekening dienen te houden met de geringe oppervlakte van ons land. De schaarste aan grond, die met het toenemen van de bevolking en wellicht in een later stadium de verhoging van de zeespiegel groter zal worden, vraagt om keuzes te maken in gewenste oplossingen.

We kiezen voor een integrale aanpak waarbij natuur en landbouw in balans zijn en elkaar versterken. Natuurgebieden en landbouwgronden vormen een groot geheel waarin op een natuurinclusieve wijze wordt geleefd en landbouw wordt bedreven. Onze provincie wordt door middel van kringlooplandbouw in een korte keten voorzien van voedsel.

Een gezonde provincie is een groene provincie. De diverse landschappen wisselen elkaar af. Zij leveren een belangrijke bijdrage aan leefbaarheid, aan de lichamelijke en aan de geestelijke gezondheid.
Een gezonde provincie heeft een goede luchtkwaliteit, een gezonde bodem en schoon water.

Natuur
Veel mensen genieten van de natuur. Het is de ideale plek om te ontspannen, om te sporten en om tot jezelf te komen. De natuurgebieden in Drenthe (Natura 2000 en Natuurnetwerk Nederland) koesteren wij. De stikstofcrisis maakt duidelijk dat natuur, samenleving en economie niet altijd in harmonie met elkaar zijn.

D66 wil een mooi, gevarieerd en soortenrijk landschap. Hierbij zijn landschap en een rijke natuur in evenwicht met economische activiteiten. Wij willen meer aandacht voor herstel van de natuur, toekomstbestendige landbouw en meer ruimte voor groen, biodiversiteit en water. Om de natuur te herstellen, te behouden en te beschermen moeten keuzes worden gemaakt. We kiezen ervoor om de al bestaande beschermde natuurgebieden in goede staat te brengen, sterker te beschermen en verslechtering van natuur tegen te gaan.

De kwaliteit van de natuur en de biodiversiteit zijn uitgangspunt bij de keuzes die wij maken in de opgave van natuurherstel en het Nationaal Programma Landelijk Gebied.
Het Drentse platteland bepaalt het landschap.
Er worden bufferzones ontwikkeld rond Natura 2000-gebieden om te voorkomen dat stikstofuitstoot zorgt voor verslechtering van de natuur. Het overgrote deel van de bufferzones krijgt een landbouwfunctie.
In deze zones ligt het waterpeil hoger dan op normale landbouwgrond en wordt het gebruik van mest en bestrijdingsmiddelen tot een minimum beperkt.
Als onderdeel van de stikstofmaatregelen worden agrariërs rond Natura 2000-gebieden uitgekocht. D66 wil een deel van deze grond teruggeven aan de natuur en het andere deel bestemmen voor natuurinclusieve landbouw. Daarnaast wil D66 mogelijkheden onderzoeken voor groene ruilverkaveling, zoals het opkopen van boerenbedrijven zonder opvolger en deze doorverkopen aan uitgekochte boeren rond Natura 2000-gebieden.

Een duurzame voedselproductie onderhoudt en versterkt de omgeving. Op deze manier krijgt de bodem de kans de grondstoffen voor onze voedselproductie steeds weer te blijven leveren, ook aan toekomstige generaties. De omgeving verandert dan in een natuurrijk landschap met een grote (agro-)biodiversiteit en gesloten kringlopen van voedingstoffen en water. Door het sluiten van de kringlopen blijft het ecosysteem in evenwicht; het reproduceert zichzelf. Dit geldt voor een tuin, een boerderij, een landschap, een regio, een land en dus voor de hele wereld.
In een dichter bevolkt Nederland zullen de natuurgebieden de longen moeten zijn die ons land leefbaar houden.

Landbouw

Voor de landbouw zullen de ontwikkelingen op het gebied van klimaatverandering en de bescherming van lucht, bodem en water ingrijpende gevolgen hebben. Intensieve landbouw zal plaatsmaken voor extensieve landbouw; alle landbouwactiviteiten worden ingepast in het landschap. De nadruk zal liggen op de productie van voedingsmiddelen voor rechtstreeks gebruik in de regio. Wij kiezen voor voedselteelt boven sierteelt. Sierteelt vraagt een intensieve bewerking die ongewenste effecten heeft op de volksgezondheid, de leefomgeving en op de omliggende natuur, de waterkwaliteit en de biodiversiteit. We beginnen met het inperken van de sierteelt in de nabijheid van woon- en natuurgebieden en gebieden met grote cultuurhistorische waarde.
De schaarste aan grond, de stikstofproblematiek en de aan de landbouw gestelde duurzaamheidseisen zullen afname van het aantal dieren in de veehouderij betekenen. Daarbij ontkomen we niet aan strengere eisen op het gebeid van dierenwelzijn.

Wij willen een perspectief bieden aan de agrarische ondernemer, waarbij voedselproductie hand in hand gaat met het leveren van maatschappelijke diensten. Daarbij denken wij aan landschaps- en natuurbeheer, energiewinning, nieuwe landbouwvormen (voedselbossen, *agroforestry* in combinatie met bijvoorbeeld landbouw, veeteelt, strokenteelt).
D66 ziet in Noord-Nederland kansen voor een *biobased economy*, waarin sprake is van optimale benutting van natuurlijke grondstoffen. De landbouw in het noorden produceert hernieuwbare grondstoffen voor groene chemie, bioplastics, eiwit en biobased bouwmaterialen. De landbouw van de toekomst kan de regionale industrie en bouw verduurzamen. D66 ziet de provincie als faciliterende partij en verbindende factor tussen landbouw, economie, kennisinstellingen en ketenpartners uit food, chemie en bouw.

D66 streeft in de transitie naar een grondgebonden, natuurinclusieve kringlooplandbouw. We willen vooruit met een hoogwaardige landbouwsector die zoveel als mogelijk gebruik maakt van de grondstoffen die binnen het bedrijf, lokaal of in het noorden worden geproduceerd.

Door samenwerking tussen akkerbouwers en veehouders worden de kringlopen sluitend en wordt tegelijkertijd de afhankelijkheid van kunstmest, krachtvoer en bestrijdingsmiddelen sterk verminderd.
We kiezen voor een integrale aanpak per gebied die duidelijkheid moet bieden voor de landbouwsector. We zijn voor een maatschappelijk en landschappelijk geïntegreerde landbouwsector die opereert binnen de grenzen van natuur en waterkwaliteit, met respect voor mens en dier. Met een samenhangende en gezamenlijke aanpak maken we de noordelijke landbouwsector zo klaar voor de toekomst.

Water

Water moet schoon genoeg zijn om er drinkwater van te maken, de natuur krachtig te houden en er akkerbouwgewassen mee te telen.
Het is de taak van de provincie om de kwaliteit van grondwater en oppervlaktewater te verbeteren. In 2027 is het verplicht dat we op basis van de Europese Kaderrichtlijn Water zorgen voor voldoende water dat ook schoon genoeg is. Vervuiling van water moet worden verminderd en voorkomen. Het watersysteem van hemelwater, oppervlaktewater en grondwater vormt een samenhangend geheel met natuur, landbouw en bodem. Zowel droogte als overvloed aan water vereist natuurlijke en robuuste watersystemen met flexibeler peilen en bescherming van grondwater.

De kwaliteit van het water heeft op dit moment ernstig te lijden onder intensieve landbouw, industrie, dichtbevolktheid en klimaatverandering. De kwaliteit van het drinkwater komt in gevaar doordat daarin steeds meer schadelijke stoffen terechtkomen zoals residuen van gewasbeschermingsmiddelen, medicijnen en PFAS.

Ons oppervlakte- en grondwater heeft te lijden onder de uitstoot van ammoniak en de lozing van bijvoorbeeld gewasbeschermingsmiddelen. Om dit te voorkomen zijn bestrijding van de vervuiling aan de bron en een goede rioolwaterzuivering noodzakelijk. Innovaties en verduurzaming van de landbouw zijn nodig om dergelijke vervuiling terug te dringen.

Door de klimaatverandering zal de toevoer van water uit hoger gelegen gebieden steeds onregelmatiger worden en zullen lange periodes van droogte worden afgewisseld met periodes waarin in korte tijd grote hoeveelheden neerslag vallen. Daarom zal de waterhuishouding zo moeten worden ingericht dat water wordt vastgehouden in periodes van droogte en kan worden afgevoerd in periodes van wateroverlast.

In bebouwd gebied verdient het aanbeveling daken af te koppelen van de riolering, om zo afvalwater en relatief schoon hemelwater te kunnen scheiden en om overstorten van het riool te voorkomen.
Bij de zuivering van rioolwater is het essentieel zoveel mogelijk stoffen opnieuw te benutten en om te zetten in grondstoffen zoals fosfaat en slib.

D66 Drenthe wil vooruit door:

- een gastvrije natuur, met een faunabeleid dat ruimte biedt aan edelherten, wilde zwijnen en wolven. Dit ook met als doel de wildstand in de Drentse natuur weer in balans te brengen. We sturen op extra investeringen in de preventieve maatregelen en minder administratieve lasten voor Drentse agrariërs
- dat de jacht alleen een middel is om onaanvaardbare schade te voorkomen of populaties te beheren als deze een te groot risico opleveren
- de steden zoveel mogelijk 'vergroenen'
- dat initiatiefnemers die lokale en regionale voedselmarkten met korte ketens willen ontwikkelen, worden gefaciliteerd
- dat de biodiversiteit wordt vergroot via het bevorderen van insectenvriendelijke en bloemrijke randen bij onder andere wegbermen, waterwegen en weilanden, parken, vijvers, randen van zonneparken en industriegebieden
- heggen en bosschages aanleggen. We streven naar grootschalige dooradering van landbouwgebieden met heggen en bosschages.
- voedselteelt in plaats van sierteelt
- duurzame bemestingsmethoden ter bevordering van de bodemvruchtbaarheid.
- beginnen met inperking van sierteelt in de nabijheid van woon- en natuurgebieden en cultuurhistorisch waardevolle gebieden
- het gebruik van glyfosaat verbieden op de pachtgronden waarvan de provincie eigenaar is. We zetten ons in voor een algemeen verbod van deze middelen: geen pesticiden meer in Drenthe
- spuit- en/of teeltvrije zones in de nieuwe omgevingswet invoeren
- biologische landbouw, kringlooplandbouw, agroforestry, agro-ecologie, voedselbossen, strokenteelt stimuleren
- korte ketens met veel aandacht voor duurzaamheid en dierenwelzijn
- dat de reductie van stikstof wordt opgebracht door alle sectoren en bedrijven die verantwoordelijk zijn voor de uitstoot van stikstof
- zo spoedig als mogelijk het gesprek starten met de bedrijven (piekbelasters) die verantwoordelijk zijn voor een hoge stikstofbelasting van de natuur (zowel in landbouw, industrie als mobiliteit), hoe de stikstofuitstoot zo snel mogelijk naar beneden te brengen
- een duurzaam waterbeheer met de nadruk op klimaatadaptatie
- het hemelwater van het riool afkoppelen
- rioolwaterzuivering ook gebruiken als energieopwekker
- strenge eisen aan de kwaliteit van water en goede handhaving daarvan

Economie: energie, circulair en sociaal impact ondernemen en vrijetijdseconomie

De provincie streeft naar een circulaire samenleving in 2050: een samenleving waarin wij zuiniger en efficiënter omgaan met onze grondstoffen. Circulariteit raakt alle facetten van onze samenleving: we moeten van een wegwerp-economie naar een samenleving waarin we inzetten op het verminderen van materiaalgebruik, hergebruiken en recyclen en upcyclen.

Ook wat betreft het thema economie spelen de ontwikkelingen op het gebied van het klimaat een belangrijke rol. Het is denkbaar dat op langere termijn de economische activiteit en de woningbouw in Nederland worden verschoven in de richting van de hoger gelegen gebieden in het oosten en zuiden van het land. Het zou verstandig zijn geleidelijk op dergelijke ontwikkelingen te anticiperen. Een belangrijke rol is hierbij weggelegd voor de vervoersinfrastructuur. De aanleg van verbindingen als de Lelylijn en de Nedersaksenlijn zijn op korte termijn al gewenst, maar op langere termijn waarschijnlijk hoogstnoodzakelijk.

Op het gebied van de economische ontwikkeling moet volgens ons de nadruk worden gelegd op brede welvaart en sociale impact. Het gaat om een cultuur waarbij waarde niet alleen geld-gedreven (winstmaximalisatie) is, maar inhoud-gedreven moet zijn. Schade die aan de leefomgeving wordt toegebracht moet worden verhaald op de vervuiler. Duurzame, energiezuinige industrie moet worden gestimuleerd. Voor het MKB en met name de groene ondernemer moet er een goed vestigingsklimaat komen.
Wij willen dat alle inwoners kunnen participeren in het werken en leven in de provincie Drenthe. Dat betekent onder meer: de welvaart delen, kansen creëren voor alle inwoners en kennisontwikkeling en innoverende technieken stimuleren.
Mensen van buiten de provincie moeten ook in de toekomst kunnen blijven genieten van ons mooie Drenthe. Recreatie is een kansrijke manier om onze groene omgeving aan hen als inspiratiebron aan te bieden.

Energie
D66 zet in op het vervangen van grijze energie door groene en blauwe energie. Ons streven is een energiemix die is afgestemd op lokale duurzame bronnen. Fossiele brandstoffen willen we vervangen door duurzame en schone energiebronnen. We ondersteunen en bevorderen groene ambities van particulieren, coöperaties, ondernemingen en instellingen in het onderzoeken en verwezenlijken van deze duurzame bronnen.

De provincie heeft de taak om regionale ambities naast elkaar te leggen en de verbindende factor te zijn door kennis en knowhow te verspreiden. Energie besparen is een belangrijk onderdeel van de energietransitie omdat we daarmee kunnen bijdragen aan het verlagen van de hoge energiekosten.

Bij de economische activiteiten moet worden gestreefd naar hergebruik van grondstoffen en een zo groot mogelijke energie-efficiency. Modulair bouwen kan daarbij een belangrijke rol vervullen.

Naast het toepassen en bevorderen van zoveel mogelijk duurzame methoden voor energiewinning is de energieopslag voor de perioden dat de zon niet schijnt en de wind niet waait een grote uitdaging.
De elektriciteitsnetbeheerders zullen de komende tijd in versneld tempo de capaciteit van hun netwerken moeten uitbreiden. Daarbij zal de provincie een stimulerende rol vervullen.

Bij alle nieuwe projecten voor wind- en zonne-energie in Drenthe moet een participatietraject worden gevolgd, zodat altijd duidelijk is welke rol de inwoners in die projecten hebben (participatieladder). De provincie subsidieert innovatieve projecten op het gebied van onder andere energieopslag, restwarmte, microgrids, gelijkstroom en waterstof.
Onze provincie is niet geschikt voor kernenergie vanwege het ontbreken van voldoende koelwater.

De Drentse bodem willen we schoonhouden en hierin passen geen activiteiten als aardgaswinning of opslag van kernafval en andere afvalstoffen. Ook Drenthe verdient een goede schade- en versterkingsregeling bij schade aan huizen en gebouwen door bodemactiviteiten met aardgas- en wateronttrekking.

Circulair en sociaal impact ondernemen
Voor D66 gaat economische ontwikkeling hand in hand met het bereiken van maatschappelijke doelen zoals verduurzaming en klimaatadaptatie.

De provincie streeft naar een circulaire samenleving in 2050: een samenleving waarin wij zuiniger en efficiënter omgaan met onze grondstoffen. Circulariteit raakt alle facetten van de samenleving: we moeten van een wegwerp-economie naar een samenleving waarin we inzetten op het verminderen van materiaalgebruik, op hergebruik en recycling. Om dit mogelijk te maken is creativiteit en innovatie vereist, terwijl het tegelijkertijd kansen biedt op het gebied van werkgelegenheid.
We zetten in op bedrijven die circulair denken en werken. De provincie moet een leidende rol nemen door nieuwe en bestaande bedrijven te informeren, te stimuleren en te faciliteren.

Bij D66 gaat welzijn voor welvaart. Daarom willen wij investeren in impact ondernemen (dat wil zeggen het bijdragen aan maatschappelijke doelen), circulaire/kringloopbedrijven en gebruik van reststoffen.

Hierbij is voor ons leidend de impact op mens, samenleving, natuur, milieu en duurzaamheid. In het kader van de economische ontwikkeling moet de focus liggen op de gevolgen voor maatschappij en leefomgeving. Een belangrijk instrument daarbij kan de ‘sociale impact analyse’ zijn: het meten van de effecten van economische activiteiten op het gebied van milieu, duurzaamheid en participatie (het deelnemen aan die activiteiten van alle inwoners).

Wij vinden het belangrijk dat jonge mensen in Drenthe kunnen wonen en werken. Een voorwaarde om jongeren in de provincie te houden is onderwijs dat goed aansluit op regionale arbeidsmarkt. Dat betekent dat jongeren moeten worden opgeleid voor beroepen en werk waar behoefte aan bestaat.
De provincie kan in dat proces een stimulerende rol vervullen door het samenbrengen van bedrijfsleven en onderwijs. Doel daarbij is: voorzien in de groeiende vraag naar arbeidskrachten en jong talent in de regio vasthouden. Daarbij dienen internationalisering en samenwerking met omliggende regio's, én met Duitsland, een belangrijke rol te vervullen.

Vrijetijdseconomie

Drenthe heeft verrassend mooie natuurgebieden om in alle rust van alle ruimte te kunnen genieten. Wij zijn trots op ons cultuurlandschap, het versterkt onze ruimtelijke identiteit. De vrijetijdseconomie in onze provincie staat centraal, ook bij uitbreiding van de economische activiteiten.

Drenthe moet aantrekkelijk blijven voor inwoners die hun vrije tijd op een aangename manier in hun leefomgeving willen doorbrengen en voor toeristen die onze natuur, lokale producten, rust en landschap kunnen waarderen.
Toerisme draagt bij aan de leefbaarheid en economische vitaliteit van het platteland, waardoor voorzieningen behouden kunnen blijven.

We willen een gevarieerd en kwalitatief sterk aanbod van vakantieparken. Moderne recreatie- en vakantieparken, camperplaatsen en (boeren)campings kunnen een rol vervullen in het ondersteunen van meerdaags, goed gespreid toerisme.

D66 wil de vrijetijdsector graag ondersteunen door te investeren in het ontwikkelen van recreatieve mogelijkheden om daarmee de werkgelegenheid te bevorderen.
Vanzelfsprekend horen hierbij een breed cultuuraanbod, een goede toegankelijkheid voor theater, festivals en musea, en behoud van erfgoed.

D66 Drenthe wil vooruit door:

- nieuwe, duurzame en innovatieve vormen van energiewinning en -opslag realiseren. We denken hierbij bijvoorbeeld aan waterstofhubs en biobased batterijen
- zonne-energie op daken en parkeerplaatsen en kleinschalige windenergie op land
- het mede-eigenaarschap van energieprojecten regelen, waarbij de lokale gemeenschap voor tenminste de helft eigenaar is van het project
- isolatie en energiezuiniger maken van huizen (zowel eigendom als huur), overheidsgebouwen en bedrijven
- het voor inwoners aantrekkelijk maken om hun huis te isoleren en het gebruik van fossiele brandstoffen te beperken
- door versnelde inzet van duurzame energie de vraag naar fossiele brandstoffen verminderen, daar waar dat kan
- in de energietransitie samen met de provincie Groningen dé producent van groene waterstof voor Nederland zijn.
- duurzame materialen gebruiken in sectoren als de bouw en het produceren van producten
- een aantrekkelijke vestigingsplaats voor groene en/of sociale ondernemers zijn door hiervoor middelen ter beschikking te stellen
- een aantrekkelijk vestigingsbeleid voor bedrijfsactiviteiten met een zo laag mogelijke milieubelasting
- bedrijven die werken volgens de grondbeginselen van de circulaire economie en het hergebruik van materialen
- herstructurering en hergebruik van oudere bedrijvenparken en industrieterreinen
- dat alle economische activiteiten zoveel mogelijk passen binnen ons landschap
- dat Drenthe aantrekkelijk is voor toeristen die onze natuur, lokale producten, rust en landschap kunnen waarderen
- de vrijetijdsector ondersteunen door te investeren in het ontwikkelen van recreatieve mogelijkheden, zoals de (door)fietsroutes tussen grotere plaatsen

Leefomgeving: wonen en bereikbaarheid, kunst en cultuur, samenspraak en kansengelijkheid

Drenthe is een gastvrije provincie en is een inclusieve samenleving waarin iedereen meedoet en gewaardeerd wordt en waarin we iedereen vrijlaten maar niemand laten vallen. Kansengelijkheid is rechtvaardigheid.
Drenthe is een provincie waar gewerkt wordt aan de toekomst, waar inwoners voor elkaar klaar staan.
In onze ogen hebben alle inwoners recht op een thuis in een gezonde leefomgeving. Een veilige leefomgeving waar mensen prettig kunnen wonen en recreëren en waar voldoende voorzieningen zijn die voor iedereen ook goed bereikbaar zijn.

Een levendig cultureel klimaat is voor D66 ook een van de voorwaarden voor prettig werken, wonen en recreëren. Wij vinden het belangrijk dat kunst voor iedereen toegankelijk is en dat alle burgers volop kunnen deelnemen aan het culturele leven. Samen cultuur beleven bevordert ook de samenhang tussen mensen en tussen uiteenlopende bevolkingsgroepen. Wij willen een krachtige en stimulerende regionale culturele infrastructuur.

Wij willen inwoners betrekken bij het maken en uitvoeren van provinciaal beleid door onder andere de participatieladder (meetinstrument waarmee je meet in hoeverre iemand participeert in de samenleving) op meer beleidsterreinen te gebruiken.

D66 wil een transparante, betrouwbare en toegankelijke provinciale overheid. Inwoners moeten weten wat ze van die overheid kunnen verwachten. De provincie hoort verantwoord met publiek geld om te gaan.

Wonen en bereikbaarheid
Wonen is een grondrecht. Voor iedereen moet er een woning zijn die past bij de gezins-, leef- en werksituatie, van student tot gepensioneerde. Wonen doen we in een gezonde en groene omgeving. We groeien samen toe naar een natuurinclusieve samenleving. Het woningaanbod dient afgestemd te worden op de behoeften en leefsituatie die samengaan met de veranderende samenstelling van de bevolking. Leegstaande panden moeten worden hergebruikt en er moeten betaalbare woningen voor alle doelgroepen worden gerealiseerd. Voor nieuwe woningen geldt dat werk, opleiding en andere voorzieningen goed bereikbaar moeten zijn met het openbaar vervoer en/of de fiets.
D66 wil dat voor de woningbouwopgave eerst gekozen wordt voor bouwen binnen de bestaande steden en dorpen, zodat het grootste deel van de provincie groen kan blijven.

Wij willen dat Drenthe een provincie is waar voorzieningen voor alle inwoners goed bereikbaar zijn. Een provincie waar geen sprake is van mobiliteitsarmoede.

Wij geven prioriteit aan de fiets, het openbaar vervoer en het delen van vervoermiddelen, en willen investeren in een infrastructuur die ook in het buitengebied voldoende capaciteit heeft. Lopen, fietsen en OV waar mogelijk, wegverkeer waar noodzakelijk.
We willen bevorderen dat op verkeersknooppunten verschillende vormen van vervoer goed op elkaar aansluiten (zoals oplaadpunten, carpoolplaatsen). Het gebruik moet bepalend zijn voor elke vorm van (openbaar) vervoer.
Wij zijn zuinig op onze natuurgebieden en asfalt moet in ons landschap niet beeldbepalend zijn.
Verkeersveiligheid is belangrijk en waar het de situatie voor kwetsbare verkeersdeelnemers veiliger kan maken, zijn wij voorstander van snelheidsbeperkende maatregelen.
Verbindingen die voor de economische ontwikkeling en het vestigingsklimaat van belang zijn moeten worden verbeterd of aangelegd.

Met het voltooien van de Nedersaksenlijn worden de onderwijssteden Groningen, Emmen en Enschede beter bereikbaar. Ook is deze regionale verbinding de missende schakel in het nationale net van treinverbindingen in Noordoost-Nederland.
Voor het vervoer van goederen moet bij voorkeur gebruik worden gemaakt van waterwegen en het spoor.

Kunst en cultuur

Musea, culturele instellingen, festivals en evenementen dragen bij aan de aantrekkelijkheid van de provincie voor eigen bewoners en toeristen. D66 streeft naar een bruisende en voor iedereen toegankelijke kunst- en cultuursector.
Mensen worden door kunst en cultuur geïnspireerd, ontroerd, vermaakt en verbonden. We hechten veel waarde aan de ontwikkeling van het creatief vermogen van onze inwoners. Het draagt bij aan een vitale provincie waar bewoners doen, meedoen en ertoe doen. Voor kunst en cultuur is een grote verbindende rol weggelegd. Dit vraagt om een kunst- en cultuursector die daar ook daadwerkelijk voor kan zorgen. Ook vervult de kunst- en cultuursector een belangrijke rol in het vestigingsklimaat, de economie en het toerisme.

De Drentse cultuur zien wij als onlosmakelijk verbonden met de Drentse samenleving. Zij zorgt voor de verbinding die het voor de inwoners van de provincie aantrekkelijker maakt om hier te wonen en te werken.
Wij vinden het belangrijk dat het culturele erfgoed in onze provincie goed wordt onderhouden, goed wordt beschermd en zoveel als mogelijk toegankelijk is voor iedereen die hiervan wil genieten. Wij vinden dat de provincie dit moet bewaken en, waar dit noodzakelijk is, ondersteunen.

Daarnaast is het van belang dat de provincie ervoor zorgt *dat behoud van erfgoed uitgangspunt is bij landschapsontwikkelingen en de* ontwikkeling van de gebouwde omgeving. Zo blijft ons erfgoed toekomstbestendig en op een duurzame manier behouden.
Wij staan voor behoud van erfgoed door ontwikkeling van materieel en immaterieel erfgoed.
Vertrouwdheid met de Drentse cultuur en cultuurhistorie geeft binding met de streek. Nieuwkomers worden wegwijs gemaakt en mensen die eerder ergens anders werk vonden keren graag weer terug naar Drenthe. De Drentse taal is even bepalend voor de identiteit van de provincie als landschap en ander cultureel erfgoed. Het Drents verdient daarom in dezelfde mate ondersteuning.

Bibliotheken moeten alle zeilen bijzetten om overeind te blijven in een snel veranderende digitale wereld.
Veel bibliotheken maken de transitie door van de oorspronkelijke boeken-bibliotheek naar een veelzijdige maatschappelijke bibliotheek waar thema’s als geletterdheid, digitale inclusie en een leven lang leren de koers bepalen. De bibliotheek wordt wat D66 betreft de huiskamer waar ontmoeting centraal staat.

Samenspraak en kansengelijkheid

Als provincie zijn wij onderdeel van een groter geheel. Samenwerken, kansen zien en kansen benutten is waar D66 voor staat. Mensen moeten de vrijheid hebben hun eigen leefomgeving vorm te geven en eigenaar te worden van zaken die zij belangrijk vinden. Inwonerparticipatie en gezamenlijk verantwoordelijkheidsgevoel voor de eigen leefomgeving willen wij bevorderen. Het werk van de provincie moet voor iedereen te volgen zijn en de inwoners moeten er zoveel mogelijk bij betrokken worden. Wij willen een transparante, betrouwbare en toegankelijke provinciale overheid. Inwoners moeten weten wat ze van die overheid kunnen verwachten.

Wij zijn van mening dat provincie-, gemeente- of landsgrenzen onder geen beding een belemmering mogen zijn voor mogelijkheden voor samenwerking op tal van terreinen. Sommige taken kunnen bet*er* uitgevoerd worden op Noord- en Noordoost-Nederlandse schaal, waardoor de gezamenlijke provincies meer slagkracht krijgen. Wij vinden dat Drenthe (of als Noord- en Noordoost-Nederland) zoveel mogelijk gebruik moet maken van Europese subsidies.

Wanneer gemeentelijke taken beter bovenlokaal of provinciaal kunnen worden aangepakt, neemt de provincie de regierol op zich.

Ieder mens een gelijke kans geven is een opdracht voor iedereen. De verbinding tussen thuis, omgeving en school, en daarmee de samenwerking tussen overheden, onderwijs en maatschappelijke organisaties, vinden wij belangrijk. Onderwijsinstellingen in Noord-Nederland en Noord-Duitsland zullen een goede samenwerking organiseren om jongeren voor te bereiden op de arbeidsmarkt en zullen daarbij nauw samenwerken met bedrijven en instellingen. Om de kenniseconomie te stimuleren moet er provincie- en landsgrens overstijgend worden gedacht en gehandeld. Voor iedereen moet een ‘Leven Lang Ontwikkelen’ mogelijk zijn.

Financiën

D66 wil dat iedereen in de provincie begrijpt hoe zij met het geld omgaat en waaraan het geld is besteed. Wij vinden het belangrijk dat de provincie bij de besteding van geld voorrang geeft aan duurzaamheid. Daarbij willen we continuïteit in beleid.

De motorrijtuigenbelasting gaat op termijn waarschijnlijk verdwijnen. In de komende jaren zal deze inkomstenbron verder afnemen door de toename van elektrisch rijden. Hierdoor is er een andere bron van inkomsten voor provincies nodig.
D66 wil tot de invoering van het nieuwe systeem geen verhoging van de opcenten van de motorrijtuigenbelasting, aangezien Drenthe een van de hoogste percentages opcenten in Nederland heeft. D66 hecht vanzelfsprekend aan een sluitende begroting.

D66 Drenthe wil vooruit door:

- inwoners betrekken bij het maken en uitvoeren van provinciaal beleid en de participatieladder op meer beleidsterreinen gebruiken
- dat alle inwoners een woning hebben, passend bij de gezins-, leef- en werksituatie in een veilige en gezonde leefomgeving (ook voor jongeren en studenten)
- dat woningbouw in de eerste plaats wordt gerealiseerd in bestaande panden en locaties in dorpen en steden
- dat de infrastructuur goed wordt ingepast in het landschap
- goede faciliteiten voor fietsers en openbaar vervoer
- dat de Nedersaksenlijn en de Lelylijn worden gerealiseerd
- dat knelpunten van infrastructuur (belangrijke knooppunten) worden opgelost met als uitgangspunt de bescherming van natuurgebieden en inpassing van de maatregelen in het landschap
- de aanpak van de rotonde Gieten prioriteit geven om de doorstroming van het verkeer te verbeteren en ongevallen te verminderen. We willen geen verdubbeling van de N34 om de natuurgebieden langs deze weg te ontzien
- dat goederen bij voorkeur over water en spoor worden vervoerd
- dat Groningen Airport Eelde zich ontwikkelt als een innovatieve en duurzame luchthaven. Verdere investeringen van de provincie in de luchthaven worden getoetst aan criteria als innovatie en duurzaamheid
- de pilots op het gebied van elektrisch vliegen en de drone-academie voor Groningen Airport Eelde ondersteunen
- dat de provincie in het culturele veld de regie voert op de samenwerking van alle betrokken partijen in en buiten de provincie
- broedplaatsen voor activiteiten van kunstenaars
- herbestemming van cultureel erfgoed mogelijk is voor het behoud van ons erfgoed. Hierbij geldt als uitgangspunt het behoud ervan door ontwikkeling en subsidie voor duurzame maatregelen bij monumenten
- dat de bibliotheken op het platteland en in de stedelijke gebieden toegankelijk zijn en blijven, en gericht zijn op kennis en informatie, ontwikkeling en educatie
- dat de Drentse taal, als onderdeel van het Nedersaksisch, in dezelfde mate wordt ondersteund als het landschap en ander cultureel erfgoed in Drenthe
- bescherming van dorpsgezichten, omdat ze van belang zijn als erfgoed. Bij vernieuwing en uitbreiding van woongebieden moeten zowel dorpsgezichten als de essen beschermd blijven
- intensieve samenwerking tussen de provincies Groningen, Friesland, Drenthe en Overijssel bevorderen
- dat de provincie de regierol op zich neemt wanneer gemeentelijke taken beter bovenlokaal zijn op te lossen
- dat de onderwijsinstellingen in Noord-Nederland en Noord-Duitsland met elkaar een goede samenwerking ontwikkelen met als doel om jongeren voor te bereiden op de arbeidsmarkt
- en daarbij nauw samenwerken met bedrijven en instellingen. Er moet provincie- en landsgrens overstijgend worden gedacht en gehandeld om de kenniseconomie te stimuleren
- een ‘Leven Lang Ontwikkelen’ voor iedereen mogelijk maken